

4. מהי קריאת פסוקי שמואל ב' 28-30

ויהענג, כי נפשו חשה את החיים הכלליים בכל שאונם. שכאור לפני אבוקה בטלה אצלו ההשתעבדות לחיים הפרטיים אע"פ שהם חייו. אמנם יש שמציע את רגשות חייו ומקטין מאווי נפשו, מקוצר רוח וחסרון ידיעה והרגשה בנועם החיים, איש כזה אינו פועל גבורות ואינו יודע את ערך החיים. ע"כ רק בואת תבא האהבה השלמה לגבולה, בהיות רגשי החיים וחפץ ההרחבתם כשהדרכים המובילים אליו המה מתאימים לחפץ ד', להחלית הכללית המאושרת והטובה, יקרים בעיניו הקנינים המה המושג של הרחבת החיים. הנפש המואסת בהרחבת החיים, ושאינה יודעת את רגשי החיים לעמקם ולאמתם, לא תוכל להתפשר עם השכל הישר והבריא באהבת הקנינים. כמה יש צורך לאדם לחיי נפשו, אם יביש רק אל צמצום החיים. כהמתרחבים החיים בכל משאלותיהם הרחבים ע"י הקנינים. ע"כ הם נקראים מאד, "מאדך". שהם בנויים רק על ההפרזה והמאודיית שבחיים. ע"כ האיש שהוא גדל דעה וכביר כח לב, איש ח"י רב פעלים, הוא לא יזעיר נפשו בשביל התכונה של מסירות נפש באהבת השם יתברך הטהורה, כ"א יהיה מלא חיים בכל הרחבותיה. ומתוך שהוא מכיר את החיים והשיבותם, הוא מכיר את רוממות ערך הכלל וערך המשפט הראוי לאהבת השכל והיושר, ע"כ יתנדב לאהבת ד' אפילו נופל את נפשו. וממוצא דבר בא לידי המדה הנפלאה, שבכל מדה ומדה שהוא מורד לך הוי מודה לו במאד מאד, הודאה מאודית תבא מנפש מרגשת ושואפת. הנפש שהקמיטה כוחותיה לא תתעורר בהודאה של מאד, כי הולכת היא כצל בנותה ולא תרגיש לא את עומק הטוב ולא את עומק הרע, לא את העונג ולא את הנגע. ולא זאת היא תכונת המסירת נפש הבאה לקדושת השם ית' מגבורי כח עושי דברו, ולא מנפש שאופלו השקפותיה על החיים יתכונן המין האנושי ברוממות מסור, כ"א מנפש חיה ערה ובהירה המרגשת בהרגשה חודרת את הטעם של הטוב והרע, את העז והשמחה ואת המרירות של הרע והמות, המחסר והשפלות, אשר בגדולת ההרגשה כן תהי' גדולת הגבורה ואהבה אל הצדק האמת והמשרים שיטודתם בטובה הכללית. שם באוצר הכלל ימצא האדם השלם אשרו חייו ושמתחו. ואוצר הכלל לעולם הוא מתעלה והולך לטוב בכל מסיבותיו הפרטיות המתכנסות אל תוכו, ככל הנחלים (ההולכים) אל הים. ע"כ בכל מדה ומדה

שהוא מורד לך הוי מודה לו מאד מאד, בהודאה טהורה ושלמה לאדון כל המעשים, מלך השלום שלו, שהכל ברא לכבודו, וכבודו מלא עולם.

חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה, שנאמר ואהבת את ד' אלהיך, ככל לבבך בשני יצריך כו', ככל נפשך אפילו נוטל את נפשך, וככל מאדך בכל ממונך, דבר אחר בכל מאדך ככל מדה ומדה שהוא מורד לך הוי מודה לו במאד מאד. כל זמן שאדם שקוע בפרטיותו, בהנאותיו היחידיות מצד חושיו המוגשמים והמוגבלים, אז מדת הטוב והרע מצומצמות אצלו רק כפי הנוגע לעצמו ובשרו. אמנם כשיתעלה למצב שכלי, לאהוב את אשר השכל הטהור והיושר האמיתי נותן, וימצא זאת בנפשו כשיהי' באמת דורש את אלהים ופונה' בכל לבבו את ההשכלה הטהורה. או ימצא כי האהבה והעונג אינם ראויים כלל שיהיו לו מוגבלים רק ביחס לנפשו ולחוג הקרוב לו, כ"א כגבור ירוך אורח שכלו להיות מורד את כל חפצו לפי ערך הכלל כולו, ואצל הכלל כולו אין רעה במציאות הכל עשה האלהים יפה בעתו, והרעה שנדמית להיות רעה פרטית היא מסבבת טובה רבה אל אוצר הכלל. והאיש שהתנשא ברוחו לאהבת השכל והיושר האמיתי הוא יתענג, כי כמה שנוגע לעצמיותו הפרטית יש לו מצב של הפסד ורעה. אבל הלא הוא טובל כדי להיות תוצאות לטובת הכלל מזה, כי הלא ההנהגה הכללית של המציאות היא ודאי טובה. וכל אשר עשה ד' הוא טוב, א"כ ודאי תצא מרעה זו טובה גדולה שקולה הרבה נגד מרידות הרעה. והטובה, אם גם יהיו מקבילה בחוג קרוב או רחוק בזמן ובמקום לו הכל שווה. ונפש נדיבה האהבת את הטוב והיושר אין מרכו המשקל נפשו הפרטית כ"א הכלל, החשוב לעולם נגד הפרט ועומד לעולם, ע"כ יהיה באהבה מברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה. וכן בהשקיפו תמיד אל התוצאות הכלליות כבר אפסו מנפשו ההתפלגות של נטיות טובות ורעות, יש לקרא בשם טוב רעע בנשיות, לפי שמבטו הוא צר ואינו יכול להסתכל כ"א על ההנהגה והמקום של הרע והעובד.

אבל מי שהגבה לבו בדרכי ד', הנטיות כולם עלות להתכלית המקובצת הכללית הבונה מהם, הוא אוהב את ד' אדון השלום בכל לבב, ביצה"ט וביצה"י. גם אינו מסתכל כלל על הפטיותו, כי אהבתו, עזונו וענגו האמיתי הוא שיהיה הטוב והיושר נעשה. ואם הטוב והיושר, שהוא לפי ההבנה היותר אמתית חפץ ד' ית', מתייב שיתן את נפשו, בשמחה יתנדב לזה, יתנדב

ואתם הקרב אליך

באמצעות הקטא ההוא, ונתפנן ה' הוהיעו פי זה תקונו, ומהו אני משפיל על דבר שאמרתי ז"ל בסוף פרקו (ג"ד). ח"כ אדם לברך על הרעה כשם שהיא מקביל על הטובה וכו' ומפרש בגמרא (שם ס"ו) לקבל הרעה בשמחה כשם ששמחת בטובה עד כאן. ומהו דבר קצת בעיני רחוק, ועל פי הדברים האמורים בענין הזה היסורין הם מקריבין ענפי הנשמה שהיו רחוקים משרשם, שאין לה רע ומר בעצמו את ה' אלהיו, ובאמצעות היסורין יתקרב הרחוק ועל זה ישמח לב המשפיל, ואמר ונעשית בגדי קדש וגו' לכבוד ולתפארת שהם הם סימני השמחה שיהיה שחפץ בברך לפארו, אשר זה הוא שנאו לעושה הברך מצד התקרבות, והגם שהבגדים הם חובת גברא העומד לשרת, עם כל זה רצה ה' לזכות לגלגל זכות זה על ידו שיעשה אותם לתורה ולשמחה בעצמו, ודבר זה הוא בחינת נשמה לנשמה בעקר מעשה זה, ואולי שנתפנן ה' לומר לו שיעשה הבגדים משלו, והגם ששינינו (יוםא פ"ג מ"ז) בגדי הכהנים צאים משל צבור, הרי אמרו שיתיד יכול להתנדבם ולמוסרם לצבור וכמו כן צנה ה' לעשות:

ואתם הקרב אליך
אמרתי ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהני ל' אמרו נגד ואביהא אלקער ואימרו בני אמרו: ועשית בגדי צה"ל לאתרו אתרו לכבוד ולתפארת:

2. ויחור אף וגו' במשה. אומר אני שהרשם שצוה חרון אפו הוא שגשאר משה קבוע בו מום פקדות פה ולשון, והוא אומר במשה פי' בו בגופו ונכון.

3. ואתם הקרב אליך. טעם אומר ואתם, גם אמר לשון הקרבה, גם אמר תבט אליך, ויבאר על דרך אומרים ז"ל (שמו"ר פ"ג) פי הפנה למשה היתה למנה אלא לצד שמאן ללכת בדבר ה' אחר כמה פעמים חרה ה' בו וחסירו מגבירת הפנה באומר (לעיל ד' י"ד) הלא אהרן אחיך הלוי פרוש שהיה לוי ועבשו נעשה בהן עד כאן. לזה אמר לו בשעת מעשה ואתה פרוש לא לצד שאני מצורך לבר אלא גם אתה מצד עצמך הקרב את אהרן במקומך ומעשה הדבר פאלו אתה חפץ בו פי זה לה מקום קרפן לכפרה על אשר העזת פיני לפני ה', ואמרו אליך לכפרתך בהקריב את אהרן ויתן לו גדלתו אין לה קרפן גדול מזה: עוד ירמו באומר הקרב אליך פי על ידי חטא האדם מתרחק בחינת ענף נשמתו שפגגד אותו ענף שבו חטא משרשו הגדול כפי גדלו והקטן וכו', והנה באמצעות התפצרות שהפציר בשליחות ה' גרם להתרחקות ענף אחד מענפי נשמתו משרשה, והגם פי ה' הענישו אף על פי כן על שאל קבל העניש הפגם עומד במקומו והרחוק עזונו מרחק, לזה בשעת תכלית הדבר הוהיעו פי בזה יהיה מתקרב הרחוק, והוא אומר ואתם הקרב אליך פרוש הקרב לעצמך פרוש לבחינתך שןרחקה